

CATALUNYA

REVISTA SETMANAL ADHERIDA A LA UNIO CATALANISTA

SUMARI:

El meu amor, per D. MARTÍ I JULIÀ.
Dugues notes.
Cròniques curtes. *Toljust artistes*, per RAMÓN D'ALEN-
TORN.
La llei d'Administració Local, per J. MALLOFRÉ.
Qüestions socials. *Els factors de la producció. Crònica*
social, per E. VIDAL I RIBA.
L'esperit de revolta a l'Índia, per SAINT NIHAL SINGH.
Petits comentaris, per BON JAN.
Crònica d'art. *Exposició Anglada*, per A. Y F.
Al «Papitu». *Ensopegada*.
Crònica internacional. *La solució del conflicte oriental*,
per E. X.
Notes sportives, per UNICOTO.
Comissió executiva pera la llibertat dels presos y
exilats, per F.
Cicle de conferències Catalunya-Ciutat. *El neze de la*
nacionalitat (Continuació), per MARTÍ ROGER.
De re agraria. *Els arbres fruiters en els camins*, per
RAUL M. MIR.
Nota, per B.
Conferències. A. N. C. *Cicle-Catalunya-Ciutat*, per P.
Secció oficial. *Unió Catalanista. Associació Catalana*
de Beneficència.
Noves.

Dugues notes

La primera es una nota propia dels dies actuals, una nota trista de recandiment d'antics procediments, d'afinació de pruijes coercitives, d'implacable funció sancionadora; una nota de setmana de passió.

Quan de per tots indrets de Catalunya y per tots els estaments de la nostra societat s'aixecaven veus clamoroses, barrejada de plany, de protesta, d'indignació y d'escepticisme; quan l'allau del voler públic, manifestat sense eufemismes ni encongiments, amenassava subvertir en cert modo la gerarquia social, convertintse els anònims en tutors y guiadors de prestigi consagrats, eregits en pastors de multituds; quan els anomenats conductors de pobles, més o menys espontaniament s'avenien a seguir la pauta que desde baix, ab fermesa y dignitat se'ls hi trassava, un aconeteixement insòlit, inesperat, sorprenent, venia a recarregar de negres tintes, el quadro ja prou ombríu del martirologi patriòtic.

En Pous y Pagès acabava d'ésser empresonat. El delictes que anava a purgar consistia en haver orlat de comentari el marge d'una executoria de la jurisdicció de guerra. Era l'exercici de la crítica que motivava la punició. Nosaltres, massa avinguts ab els propis interessos, que quan són lleítims armonisen perfectament, sabiament ab l'interés col·lectiu, no incidirem en el pecat sancionat severament en la persona d'En Pous y Pagès. *Dura lex, sed lex*, com deien els romans, y allunyant del tinter a ont submergim la ploma, y del paper per ont aquesta corra, l'ombra y el recort de l'apoteoma llatí *summum jus, summa injuria*, lamentem fonament el fet y les conseqüències, mentres deixem tot el nostre pensament en la categoria, gens punible ni coactiva, de reserva mental.

Emperò, l'inventari de les infaustes accions va seguint y la tinta condepnatoria, ab negre de simbòlica permanència, va escribint sota una restallera de noms. encapsalada ab el mot representatiu de *cas*, y avui anota, després del *cas* dels de Calella y del *cas* Baró, el *cas* palpitant encara, el d'En Pous y Pagès, últim esgraó de l'escala ascensional y progressiva de les severitats legalistes.

L'altra nota es l'avens de la florida pasqual.

De sobte també, encara que de sobte no més desde el punt de vista de la eternitat, però després d'una laboriosa gestació interna, ha davallat de les altures governamentals l'anunci y la promesa d'una amplia amnistia pera'ls delictes d'opinió.

El quefe del govern responsable ha volgut mostrarse ab un gest digne del caràcter olímpic que se li suposa. Ell que regatejava la gracia de l'indult, administrantlo ab conta-gotes; ell a qui se suposava enemic irreductible d'aquesta mena de resolucions, ha desmentit a tots aquells que's creien coneixedors y depositaris de la paraula, ab vàlua d'escriptura, del Primer Ministre espanyol.

Y el gest d'En Maura, no es pas una improvisació ni una nota dissonant d'un ambient que a cada instant se trasmuda, y fa necessari en hores lo tingut abans per impossible.

Lo que es una merescudíssima lliçó a la manca de fè, al poc entussiasme, al descoratjament, a les febleses y conformitats d'aquells, que poguent precipitar l'acort ministerial, encara a última hora negaven la seva possibilitat y presagiaven l'esterilitat de les campanyes a que'ls abocava l'impaciencia popular.

Els fets han volgut que les seguretats de l'amnistia, arpleguessin als més caracterisats parlamentaris, ab la ploma als dits, ab que acabaven d'escriure una pàgina senil, plena de fatuitats y d'esperit pràctic, això sí, però mancada en absolut, de tot quant pogués representar coratge y ardiment pera la lluita. A n'aquesta els hi portaven, no hi anaven per franc voler. Algú s'ha atrevit a dir que acceptava la campanya pro perseguits y l'acció parlamentaria en idèntic sentit, en quant podria servir pera l'educació del poble... ¡Oh sarcasme dels ineducats incorregibles y voluntaris, que renuncien a la doma del *jò* desbocat que duen dintre, pera curarse d'agenes intrascendents desviacions!

Benvinguda sigui l'amnistia que s'apropa; recullimne serens y amatents les reparacions que porti y no desaprofiti ningú la lliçó complexíssima que enclou. Signi pera'ls humils, innominats y sentimentals un motiu de gloria y una demostració de que el món no està pas governat tant sols pel rigidisme de la reflexió professional; pel presos y exilats la fi de llur sofriment material; pera les individualitats d'alguns —pocs— parlamentaris, la seguretat de que mai són infecondes les accions honoradament vehemèntes; y pera el conjunt parlamentari... la llosa feixuga, sota la que enterri tot un passat d'indecisió, feblesa y mancament.

Y ara tothom a procurar, que per afirmació de la nostra fortitut, no siguin mai més necessaris els indults y les amnisties

CRÒNIQUES CURTES

Tot just artistes

Heusaquí la trista afirmació que faria el qui s'enterés de les nostres activitats, per les que més soroll fan y més apassionen a la premsa.

Aquí sembla que s'ha oblidat ose desconeix que en la evolució de les civili-

sacions humanes, les manifestacions preponderants de la vida psíquica que foren primer religioses y després artístiques, han devingut últimament científiques, essent aquestes, que no neguen, ans enclouen a les altres dues, les que caracterisen a les modernes civilitzacions.

Però nosaltres sembla que 'ns hem quedat a l'idea artística y heusaquí que no acabem d'assolir la civilització perfecta, la plenitut de l'influencia científica en el nostre actuar individual y social.

Proben lo que dic la majoria de les nostres institucions populars y sobre tot ho fa ressaltar ben manifestament la nostra premsa ont s'hi publiquen articles de totes les menes d'arts inventades *et quibusdam aliis* y ont no s'hi troba per remei un petit espai dedicat a les qüestions científiques. Y això demostra que ni sisquera els capdavanters de la política, que són els inspiradors de la premsa, senten la necessitat d'aixecar el nivell del poble fins a la cultura científica, quan ni sisquera entremitj d'un article ab primecetes esblaimades y un altre ab bohemis de mirar vagabond qui no saben guanyarse la vida, n'hi donen una engruna.

Y ja fóra hora de que s'acabés aquesta monomania artística que s'ha fet endèmica sobre tot a Barcelona y que's tradueix en aquelles ensopidores invencions de nenes cloròtiques qui's colltorren (oh! l'afició de nostres petits literats a que les damiseles se colltorsin) darre'ls vidres de son balcó en un capvespre de tardor sentintse al lluny un nocturn de Chopin, o ab aquelles altres ridícules fantasies d'homes joves y coratjosos (?) de cabells llars y mirada esllanguida, reflexe de l'estat del ventrell moltes vegades, qui se'n van errants vers les ciutats noves buscant ideals incompresos, caminant... caminant...

Mirèu la nostra joventut que ella mateixa's bateja d'intellectual (el cronista sent un sant horror a ésser intel·lectual y personalitat política de la Catalunya que ara s'estila) y tota en pes vol coneixer nostres artistes, que són pocs, y nostres pseudo-artistes, que són massa, vol apareixer culta parlant de l'últim vers dolent o del darrer quadro mal pintat que ha produït l'últim incult presentat com una nova floració de Catalunya, y cap d'ells coneix res de lo que constitueix la base sòlida y ferma de tota cultura d'avui, menyspreuant en llur crassíssima ignorancia lo poc que tenim y els comptats esforços que's fan pera arrelar aquí els coneixements y les institucions positives modernes. Es tanta llur ignorancia que'l cronista coneix *intelectuals* que desconeixen les lleis de la gravetat, el mecanisme de l'incandescencia pel gas, de què serveix el volant d'una màquina, la teoria del telegraf, etc., etc.

Y digueume: no es això trist? no es desencorajador que'ls coneixements científics indispensables y necessaris en nostres societats y que formen la base de la cultura general en tots els països verament civilitzats siguin aquí desconeguts y menyspreuats? No es de dordre que'l coneixement positiu de la vida y de la natura sigui posposat a un eruditisme malsà de concepcions purament imaginatives?

Y aquest desconeixement de la vida

ens porta un desequilibri en el sentir, que tradueixen perfectament aquests escriptors històrics, mals pintors de nervosismes que no entenen, cantors d'ideals sense solta, ultra-decadents-romàntics-cursis, reveladors d'un cervell esllangueit per manca de treball gàstric o per excés de solitarisme eròtic; aquests que incapassos de sentirse Siegfrieds forjadors d'espases, entenen per ideal les disfresses bohemies y vagabondes y la vida de desvari, predicadors del renunciament en l'amor perque no se senten ab la potensa d'un Sigmund que fa un fill a sa aimada fugint dels perseguidors.

No's coneix la vida, es més, se'n té un concepte fals y per això no s'estima.

Y quan de coses positives se parla, quan s'esmenten les necessitats del viure quotidià, quan se surt ab la necessitat de perfeccionar els coneixements tècnics dels nostres industrials, agricultors y comerciants, quan se recorden les necessitats higièniques y's retrèu la nostra inferioritat material y intel·lectual, els nostres joves intellectuals (?) y la nostra premsa, mirantvos desde dalt de la seva torreta d'ebori y ab un somris de compassió, vos declaren vulgars (oh! el sant horror a la vulgaritat de la qual se'n surt fumant en pipa, portant cabells llars y trajo extrany), y incapassos de fruir el séu Art, que no es per regla general altra cosa que seccions d'un cervell disfrènic.

Creieu: ja ha arribat l'hora de que s'acabi aquest estat de coses; ja'n sabem massa de contes pàlits, ja les passèm de llarc aquelles invocacions a la lluna (únic astre qui vos es conegut), que tot lo més poden servir pera fer dormir a eriatures ploraneres, ja n'hi ha prou de que dintre de cada català hi hagi un incult aspirant a artista.

Ara manca una altra cosa, ara es necessari que'ns posèm al nivell de la cultura moderna y aquesta cultura que cuida de l'Art, que estima a l'Art, al noble Art enjoïador de la vida, es feta a base de coneixements positius, a base de coneixements científics, com el progrés modern se logra a base d'institucions científiques que difundint coneixements, fan que s'aprofitin pera'l major benestar de l'humanitat tota la serie de brillants descobriments realitzats per la ciencia.

Cal que anèm a Catalunya a obtindre una major consideració col·lectiva per les institucions y'ls homes científics y'l cronista enten que són homes científics desde'l reclòs en les quatre parets del laboratori, fins al pagès que té coneixement de la terra que conreena, sab la llevar que sembla y produeix d'acort ab els coneixements moderns.

Es hora ja de que cada individu sigui un conscient home d'ofici o carrera y de que aquestos individus conscients y útils obtinguen els respectes y consideracions que avui sembla que volen guardarse exclusivament, no pels artistes que mereixen tal nom, que aquestos tots els respectem y considerem, sinò per aquesta munió inculta de pseudo-artistes nascuts per generació espontània.

El cronista considera un sintoma evident d'incultura y de decadencia, que a la nostra Catalunya s'hagin produït en pocs dies de diferencia aquestos dos

fets: una bona part dels elements que figuren a Lleida ha demanat a n'aque-lla Diputació que mantingui a n'En Samarra pera que pugui pintar; la comissió corresponent del municipi barceloní ha retirat el dictamen que proposava fer obres al Laboratori microbiològic municipal pera habilitar un pabelló ont s'hi pogués fer estudis de Biologia y ont l'eminent fisiòleg Dr. Pi y Sunyer hauria donat *gratuitament* cursos de Fisiologia. Y la nostra premsa ha aplaudit lo primer y ha callat lo últim. Calen més comentaris?

RAMÓN D'ALENTORN.

La llei d'Administració local

Els diputats solidaris, al discutirse aquesta llei, convingueren en que quelcòm hi havia en ella d'aprofitable. Els seus discursos, més que d'oposició fóren de regateix; a n'el fons tots hi veien un principi d'autonomia. Cap digué rotundament que la llei, el dia que s'implantés, resultaria inútil. No obstant, n'hi ha prou ab llegirla, pera convencers de la seva inutilitat.

No es qüestió de discutir els graus de autonomia que ella porta perque no'n porta cap. Si algú arribés a demostrar que, per petita que fos, hi ha una ventatja pera les nostres idees, jo'm guardaria de criticarla perque, encara que sigui somniador, no dormo tant fort que arribi a pensar-me que En Maura ens donaria d'un trago tot nostre programa; no, no critico la quantitat d'autonomia en ella continguda, sinó que nego que'n contingui ni un borrall.

Y més diré: si jo estés convençut com ho estan els de l'esquerra que'l projecte conté alguna cosa profitosa pera Catalunya no censuraria com ells ho fan, als de la dreta, (acceptem el joc de mans) perque presten el seu concurs a l'obra d'En Maura.

Repeteixo que'l projecte no pot enganyar a ningú; el projecte resulta completament inútil.

Deixem ara apart el capítol de *concessions fetes als municipis*: deixem tot aquell feix de *facultats concertadores* que l'Estat posa en mans de les corporacions municipals com si desfentse d'amoinos tirés el mort a l'esquena d'altre. Deixemles perque ni tenen cap importància ni valen la pena d'esmentarles. Les facultats administratives taxativament delegades no creec que ningú pugui confondreles ab autonomia ni sisquera ben entesa.

L'única consignació que tindria importància, y que es la que els defensors tracten de ferosos passar com fonament de vera autonomia, es el dret de constitució de la mancomunitat. Si aquesta tingués funció pròpia realment seria el primer pas cap a la nostra llibertat política.

Y no's digui que'l punt flac del projecte està en que no consigna la formació de mancomunitat, a base de nacionalitats històriques, perque si aquestes senten la necessitat de constituirse, el projecte no'ls ho priva. El que En Maura en sa nova llei no'ns les dongui formades no vol dir que privi llur constitució. Els factors integrals de les nacionalitats, poden acoblar-se, donant lloc a la presentació d'una entitat històrica y natural. Això no cal discutirho. Com tampoc cal discutir, ni es cap argument contra la nova llei, el que sia, una o altra, la corporació que a la mancomunitat representi. Totes aquestes són qüestions de detall que no afecten en res la essència autonomista que pogués portar el projecte.

Lo que sí s'ha de fer present a tots

aquells que volen ferosos passar gat per llebre, lo que s'ha de dir ben alt pera que tothom sàpiga quin es el veritable alcans autonomista de la llei, es aquella facultat que'l Govern se reserva de dissoldre la mancomunitat, no tant sols en casos externs, ni quan vulgui aquesta intervenir en qüestions que afectin a lo que ells ne diuen unitat de la patria, sinó que sempre y quan el Govern ho cregui convenient. Veusquí per terra tota la virtualitat que pogués incloure la mancomunitat. La omnimoda voluntat del Govern la desfà com un bolado en un vas d'aigua.

Y no's pensin que sia gens fàcil la constitució d'una mancomunitat perque hi ha una feina que espanta, y, quan aquesta feina està tota llesta y arranjada, un cop la mancomunitat està constituïda, així que aneu a enjagarla... catacruce, disolta.

La mancomunitat podrà ferse però no podrà usarse: aquesta es la verdadera expressió de la llei. Es curiosa aquesta manera de legislar.

Una de dues: o guardarla, un cop constituïda, com un trasto inútil, o si la usen queda disolta. Perque jo suposo que si se'n fes us fora per reclamar alguna funció de les que a la nacionalitat corresponen y, com això atenta, segons els de Madrid, a l'unitat patria o les facultats de l'Estat, ben clar ho diu la llei, prou mancomunitat.

No cal, doncs, pensar en que ella pugui ésser font d'autonomia ni que mai pugui atrevir-se contra l'uniformisme centralisador; no cal fer propaganda per una llei que mai podrà tenir aplicació en prò de nostres ideals.

D'una llei feta en aquestes condicions tothom ne diria una llei inútil. Els *pràctics* veig que no y, segons ells, encara es aprofitable. Per alguna cosa són *pràctics*.

J. MALLOFRÉ.

QÜESTIONS SOCIALS

VI

Els factors de la producció

L'home y la societat pera viure y atendre a les seves finalitats, necessiten de medis materials que aplicar a sa subsistència y perfeccionament, empleant ses energies en la producció de béns y riqueses que destinar a n'aquest fi. El conjunt de fenòmens y actuacions que's presenten a la vida de dits organismes, en lo que respecta als seus interessos materials, constitueix l'orde econòmic que nosaltres el considerem sotmès y formant part de l'orde social. Dins d'aquest orde, l'home y les organitzacions per ell formades se mouen lliure y armònicament atenent a ses pròpies necessitats per medi de la producció de riqueses a distribuir entre tots, ab més o menys equitat, y aplicables en darrer resultat a la satisfacció de ses necessitats, o a l'obtenció de nous productes o elements de riquesa.

Tot lo referent a la participació de diversos elements en la producció, a la forma de realitzar-se aquella, y al modo de repartir-se els seus resultats entre ells, constitueix l'essencialitat de les més importants qüestions econòmico-socials que poden plantejar-se davant nostra consideració, y que podem aplegar en dos grans agrupaments: qüestions relatives al regulament de l'intervenció armònica dels diversos factors o elements productius; y qüestions relatives a l'adequada distribució dels productes obtinguts, com a recompensa de sos afanys y esforços individuals o col·lectius.

Dins del primer grup hi han en primer lloc les qüestions relatives a la determinació dels factors que intervenen en la producció com a medi de conseguir lo necessari pera nostre sosteniment y prosperitat. Tots ells pot dir-se que són resultat directe o indirecte de l'activitat humana aplicada sobre la naturalesa o sobre productes anteriorment obtinguts, y ajudada pels mateixos elements naturals o per un producte prèviament estalviat. L'exercici d'aquesta activitat humana en totes ses diverses aplicacions productives, constitueix el treball com a factor, més important de la producció. Tota riquesa obtinguda, o existent per si, sustreta al consum y aplicable a nova producció constitueix el capital, com altra importat factor de la mateixa. Els elements que la naturalesa posa a nostra disposició pera apropiarnosels, y les forces que ella permet aplicar en ausili de l'humana activitat, són altra factor de la producció; com ho es igualment l'Estat al intervenir natural y raonadament en l'obra productiva; però a fi de posar palesament de manifest la seva diversa importància y participació en dita obra, podem distingir als dos primers com a factors de la producció y als altres com a ausiliars de la mateixa. Els primers són elements essencials sempre, els altres són merament accidentals. Anem en aquest article a posar de manifest la seva respectiva importància y natural transcendència.

El treball es o ha de ser sempre resultat del concurs de la força muscular o de l'intel·lecte y de la voluntat individual. Se pot distingir entre treball, activitat, medi, subjecciu, y treball producte, resultat, objectiu; econòmicament havem de referirnos al primer. El treball es font de riquesa; es nervi impulsu de la vida econòmica; es la força productora que l'home porta en sa intel·ligència y en son bras. S'ha dit repetidament que treball es reparació, sacrifici, solidaritat; obligació moral resultat d'una falta y d'un càstic, però també podem dir que es esforços y medi de combat que vigorisa, enforteix y vens, essent en conseqüència vida, satisfacció y felicitat. El treball es una funció social; es un medi de viure, de gaudir y de millorar. Si causa satisfacció el compliment d'un deure ineludible, més ne causa l'obtenció dels medis pera dar compliment a nostres necessitats y a nostres aspiracions. Treball es llei natural de la vida de la humanitat; es llei d'armonia y de progrés; es esperonament y dignificació.

El treball necessita ab tot, desenrotllar-se en certes condicions o circumstàncies a fi de que sia més profitosa la seva essencialitat productora. Abans que tot, necessita d'un règimen de llibertat dins del que cada individu pugui lliurement escullir sa ocupació, lloc d'exercirla y medis de realisar-la, sens trabes que s'oposin a ses iniciatives y pràctiques actuacions. Aquesta llibertat econòmica ben estesa y supeditada a principis d'orde superior es una condició essencial del treball; es una manifestació natural de la llibertat individual; es un principi que avui inspira y domina en casi totes les legislacions modernes. Però aquesta llibertat no pot ésser absoluta, il·limitada, irrestrictible; no deu caure en un individualisme desenfrenat y egoista; ja que allavors resulta una quimera, un ideal irrealizable, una de les il·lusions fantàsiques de que parlavem en un de nostres darrers articles. Hi ha que recordar que al costat de l'interès individual, hi ha l'interès social en sos aspectes econòmic y moral; que al costat de cada individu lliure, hi ha altre individu igualment lliure, quins interessos, drets y llibertats no poden ni deuen estar en

lluita oberta y constant, sinó que s'han d'armonisar supeditantlos a l'interès social, al bé comú de tota l'humanitat. D'aquí certes foroses, encara que naturals restriccions en profit de la societat y del mateix individu, al que no's pot deixar abandonat a ses pròpies forces en mitj dels terribles efectes, antagonismes y lluites a que dona lloc una desenfrenada concurrencia. De totes maneres la llibertat del treball, raonadament entesa, es un règimen de beneficis insuperables sobre ls altres coneguts de reglamentació y organització per part de l'Estat o de corporacions gremials; es condició essencial que'l mateix ha de reunir, reprimint abusos, corregint defectes, evitant perills y moderant sempre lluites individuals en profit de la col·lectivitat social.

Altres condicions essencials són: la divisió del treball per diversitat de matèries o ocupacions y diferenciació d'actes productius, tenint en compte la diversitat d'aficions y aptituds, y la conveniència d'augmentar la productivitat de l'activitat humana; y l'associació que naixent de la realitat de la vida, constitueix un dret y una necessitat, ensems que una condició precisa pera la major productivitat del treball agermanant accions individuals y dant lloc a una força productiva de maravellosos resultats.

Al costat de l'agent treball com a factor de producció, hi trobem a l'element capital com altra de sos factors essencials, entenent per tal tota riquesa productible, sia o no producte estalviat, fugint així de les seves clàssiques concepcions. El capital es un factor impulsu de la producció; un cooperador eficaç del treball al que dona o augmenta la llur força productora. Si aquell es l'agent determinatiu de la producció, aquest li proporciona matèria y medis sobre que exercitarlo; el treball y el capital se completen y complementen, se fecondisen mutuament en mitj d'un ambient de pau y d'armonia. El capitalista com l'obrer, no fa altra que cedir una utilitat econòmica, un fruit de son treball o de son estalvi que dedica a noves produccions; no sent cap barrera pera l'obrer, ni cap paràsit de la societat, sinó una força productora essencial y necessaria a l'home y a la col·lectivitat.

Traball suposa obrer; capital, posseïdors; uns y altres cooperan a la producció que per igual necessita de sos esforços, fent precisa sa contínua comunicació per medi de reglaments entre ells, constituint l'objecte dels contractes del treball, de que parlarem en el vinent article.

E. VIDAL Y RIBA.

Crònica Social

El Concell Superior del Treball, de Bèlgica, en un informe emès, opina no ser convenient la limitació de la jornada ordinària del treball, creient que sols en el cas de tractarse d'indústries o treballs perillosos pera la salut, deu intervenir el legislador reglamentant les jornades obreres. Aquesta opinió creiem pesarà en l'ànim dels legisladors belgues que actualment se preocupen de dita qüestió, a la que feiem referència en una nota anterior.

* * Entre les reformes que venen introduint-se a Turquia hi figura la referent a la reglamentació de les vagues y conflictes en els treballs públics, requerint sempre una informació pel ministeri corresponent, arreglant els conflictes mitjansant sa intervenció, permetent els sindicats, y provint generalment les vagues donat el caràcter

de les obres y empreses de treballs públics y la seva importància y trascendental influència en la vida d'un poble.

* * Torna a parlar-se del projecte de llei del senyor La Cierva referent a habitacions obreres, projecte que deixa molt que desitjar y del que altra dia nos ocuparem. En aquest assumpte opinem que s'ha de fer una cosa seria y d'importància per part de l'Estat, de les corporacions y dels mateixos obrers. A Hongria s'ha dictat una llei per la construcció de cases per obrers, barates y higièniques, escullint per a edificació els districtes de Kispert y Okezy, pressupostant 12 milions de corones a dit objecte, que un cop realitzat donarà habitació barata y estatge higiènic a més de vuit mil famílies.

* * Segons estadística de l'Institut de Reformes Socials durant l'any 1907 hi hagueren a Espanya 118 vagues, de les que 24 corresponen a la província de Madrid y 21 a la de Barcelona. D'aquestes vagues, 33 ho foren per motius de discussions sobre el salari, 10 per qüestió de la duració de la jornada de treball y per abduques causes conjuntament. Els vaguistes foren 12.671 y d'elles 43 foren guanyades pels obrers, 59 perdudes y 16 tranzigides. Són dades ben curioses, dignes de tenir-se en compte, encara que dites estadístiques són molt deficientes.

* * Durant la darrera setmana a la Caixa d'Estalvis y Montepío de Barcelona hi han ingressat 300.366 pessetes per 6.141 impositicions, essent 452 el nombre de nous impositors. Els reintegros han ascendit a 1.113 ab un total de 230.831'68 pessetes.

A la Caixa de Pensions per la Vellesa y Estalvis, els ingressos han pujat a 102.328 pessetes y els reintegros a 45.312.

A la Caixa de Pensions per la Vellesa y Estalvis, els ingressos han pujat a 102.328 pessetes y els reintegros a 45.312.

A la Caixa de Pensions per la Vellesa y Estalvis, els ingressos han pujat a 102.328 pessetes y els reintegros a 45.312.

E. V. R.

L'esperit de revolta a l'Índia

Traduït directament de THE NEW YORK TIMES

I

L'Índia no està satisfeta ab l'administració forastera a la qual viu subjecte. Aquest descontent té arrels fondes. Ha existit durant anys y anys fent-se agut y foll; fins que ja avui se decanta inequívocament envers la revolució y suspira per una total demolició del poder anglès en l'Hindustàn. El ver anàlisi de la present situació de l'Índia oriental, expressat clarament, es que'ls indis estan ja cuïts de la burocràcia britànica tal com està constituïda y organitzada en aquelles terres. Aquella forma de govern, diuen ells, es incompatible ab les necessitats del país. Ofega als pobres y als ignorants. Anula als rics y als educats. Aquesta administració ha de desaparèixer o una revolució greu y sangnanta s'encendrà més tart o més d'hora per tots indrets de la península hindustànica.

Una revolució ha esdevingut temps ha a l'Índia. Aquesta revolució ha sigut lleugera, emperò silenciosa, y res ne sab el món, d'ella. El resultat es que la societat viu convulsionada avui en l'Hindustàn. Un descontent general es la nota actual en l'antiga «nació de l'alegría», «el país de la nirvana». A més, aquest descontent té'l cap de hidra: totes les diferents fases de la vida porten la marca de la desatisfacció; tots, homes, dones y criatures, en tota l'extensió de la península estan contagiats de l'esperit de revolta. Davant la magestat d'a-

quest diví desfici els cànons y els organismes anacrònics han de tremolar. Han d'ésser escombrats rudament, sense contemplacions, com trenyines enfadades que destorben y avergonyeixen. Les superestructures socials, econòmiques y fins religioses han d'ésser completament reformades y millorades o seràn segades pel tronc per ésser substituïdes per altres de modernes y més sòlides.

Es un escarni a lo més sagrat de la naturalesa humana parlar del malestar de la Índia en termes que no sien de profunda reverència. En tots els sentits de la frase aquest descontent es diví. Pot molt ben ésser que porti caos y revolució. Potser els bretons hauràn d'abandonar la Índia. Emperò en sa part essencial aqueix malestar es còsmic en caràcter, evolucionista, constructiu, enlairador. Si d'aquí a mil anys serà indiferent a tothom que'ls fills de la menuda illa europea hagin tingut subjectes a les terres índiques, no ho serà en cambi que'l geni de la Índia hagi restat esclau, sense oportunitat per complir la missió assignada, impossibilitat per enriquir la posteritat ab avensos religiosos, científics y artístics.

El malestar polític de la Índia pot ésser explicat ben fàcilment. Prové del fet de que'ls qui governen l'Hindustàn no són nats a la Índia. Hi ha l'abím de la nacionalitat y la religió entre governant y governat. Els interessos d'abdos no són idèntics. L'anglès s'ha aprofitat massa de l'indi somnolent y l'ha explotat ab mires purament egoistes. Això es lo que sab la massa en l'Índia oriental. Si l'anglès adreça tot lo que ha torsat y promet governar el país ab justícia compartint ab els nadius les responsabilitats del Govern y fent que l'administració tingui en compte els interessos índics tot el malestar se solucionarà automàticament. Si no ho fa, més aviat o més tart s'haurà de preparar per abandonar l'Índia.

Cap exèrcit, ni cap marina són suficients per servir eternament el poder contra 300.000.000 d'indis desperts, sense corregir totalment els sistemes. En aquest cas el camí de l'Índia no convergeix ab el camí de la Gran Bretanya. Si'l britànic per manca d'inclinació o d'habilitat no sab conduir el poble indi envers el progrés, l'Índia sabrà anarhi sola sense l'ajuda de cap intervenció forastera. Els indis més intel·ligents han arribat a la conclusió de que han de deixar les crosses angleses y aguantarse ab llurs propies cames y cercar el bé del país. Aquesta es la veritable arrel del general malestar a la Índia que cap remei advenedís, y molt menys cap coerció, podrà gurir ni resoldre.

II

Els llocs més retribuïts en les oficines governamentals de la Índia són ocupats per forasters. Aquets no solzament s'hi engreixen mentre estan en servei actiu, sinó que després se retiren a l'Anglaterra gaudint d'una pensió arrencada als indis famolencs. Altres cobren de l'administració índica sense que mai hagin vist l'Hindustàn. Això passa mentre gent de mèrit y eficient de la Índia són consentits en els llocs de dezena categoria o no són ocupats en lloc. La Índia's veu forçada a comprar provisions y manufactures angleses que li costen anualment milions y milions. Es clar que això passa perquè'l Govern no està interessat en l'avens del país y no ajuda a les naixents indústries fent créixer la producció nacional. Això fomenta la agitació.

L'anglès a la Índia està tant obsessiónat ab les seves habilitats administratives que no tolera comentaris per ben

intencionats que siguin. Aquest es el secret dels càstics suferts per els publicistes índics que han censurat l'administració forastera. Cada sentència a càstics, empresonaments o exils fa l'efecte de fregar sal en les ferides dels indígenes, allunya llurs simpaties y dona major impuls a l'agitació política del país. Aquesta agitació s'evaporaria demà mateix si'ls ressentiments dels indis siguessin satisfets. Si l'Anglaterra deixés d'administrar l'Índia per son propi bé y dongués la part que pertoca als nadius en la cosa pública, comprés provisions a l'Índia, afavorís les indústries ab qualche subsidi y tractés a la gent ab carinyo permetent que gradualment recuperessin llurs drets, l'agitació s'estingiria en vintiquatre hores.

La manera com l'Anglaterra ha volgut tapar el malestar de la Índia no demostra sabiesa ni humanitat. L'Anglaterra ha acudit a la coerció, suprimint periòdics y prohibint parlaments públics. Aquest procés es lo que ha portat una verdadera conflagració car mentre el jutge britànic s'ocupa en reduir y localisar l'incendi sitiant als capitosts el foc escampa esquitxos arrèu y centenars d'indis són tot una brasa de sedició política.

A més de recorre a la repressió l'Anglaterra ha procurat copar el malestar ab mitjes mesures. Abandonant el bagatge per poguer entrar pel finestró qualques indis han assolit llocs en el Govern y aquest fet ha sigut trompetejat en tot el món avui pel Rei-emperador, demà pel Secretari d'Estat de la Índia, pel Virrei y sos subordinats; tots han tingut un torn en el megafon. Això no es més que un palatiu, y un remei tant advenedís ja saben ells que no curarà desordes fundament arrelats en la fisiologia índica. El mal es d'un greu caràcter y necessita un remei absolut. El malestar es degut principalment a que'ls nadius de la Índia han arribat a l'edat de l'adolescència y s'ofenen de ésser tractats ab aires de protecció per els administradors de llur estat. L'anglès ha fet veure al món que ell estava desempenyant una missió sagrada imposada per la Providència, que ell realitzava pacientment la feina assignada a la rassa blanca de cuidar dels interessos dels indis qui no són prou saberuts per conèixer llur propi bé. Ha cridat l'atenció del món respecte a la manera com ell anava preparant el seu deixeble per a que ab el temps pogués administrarse els propis béns. Emprò ara, quan el seu protegit diu que's fa un adult capàs de cuidar els seus interessos, l'anglès dona al món l'impressió de que l'infant sufreix un enfolliment y que si no se'l subjecta destruirà la seva propietat ab el seu intervencionisme.

Diguís lo que's vulgui, l'Índia no destruirà res malgrat el caòtic caràcter que vol donarse al seu renaiement. Aquest està justament fusionant y reorganisant la nostra societat. El verí de les castes està desapareixent y l'hindú se democratiza. L'hindú y el mahometà treballen per ideals similars malgrat les apariències externes y cada jorn s'ajunten més y més per formar una sola nació; y lo mateix passa ab les altres rasses y sectes d'aquell país.

La dona està essent dignificada. L'educació de les noies y els matrimonis d'adults són ara l'ideal dels hindús y dels mahometans. Les viudes poden tornar a casarse. La poligamia que mai fou una cosa general es cada jorn més rara. Igualtat per abdos sexes es el fetitxe de la pujant generació. Les indústries se transformen y l'agricultura millora ràpida y científicament. Els nadius són presa d'una passió per la vera educació la qual, d'una banda, dota a l'home ab

ambicions justes y de l'altra li dona capacitat per satisferles.

El poble ab son propi esforç aixeca colegis y acadèmies per educar la nova generació y dona diners per enviar als joves cap a Europa a aprendre les arts y les indústries. El desfici social y econòmic ha arribat a les masses. Han deixat d'atribuir la pobresa al destí y han après que la llur condició millorarà ab l'educació. La crisi actual es tant diferent de la de 1857 com la nit del dia. Aquell motí era inspirat per prejudicis religiosos y la seva superestructura se basava en supersticions. El malestar actual ha sigut engendrat per l'educació, per les idees democràtiques, y la seva direcció es evolutiva y constructiva.

SAINT NIHAL SINGH.

Petits comentaris

La santa ignoscència ha inspirat un cop més als periodistes. Ara resulta que l'amnistia que aproparà el parlament de l'Estat, ha sigut com imposada per l'actitut de Catalunya y per l'acció que a darrera hora han realitzada els representants parlamentaris del nostre poble. No he volgut pas dir que'ls periodistes creguin ignoscència en lo que afirmen; he volgut significar que són ignoscentíssims al pensarse que la bona gent s'empassarà aqueix truc polític a la antiga usansa.

Realment els entremaliats de la premsa tenen un concepte ben errat del bon ciutadà. No es pas tan negat que se'l pugui fer combregar ab rodes de molí. Es lleig tenir en tan poc als bons llegidors.

Ja tots els partits republicans tenen aprovades las bases per la formació del partit republicà català. Ara totes aqueixes bases s'han de concordar per estatuirne unes altres de definitives y el partit serà cosa feta.

Sols manca vencer petitíssims obstacles. Són aquets que'ls prohoms dels partits republicans hi vinguin bé tots. Perque ells ja les han presentades les bases, oficialment, y els partits llurs les han aprovades. Però... Però qualques uns d'aqueixos prohoms no's recaten de dir: *¿ont es l'esquerra? jo no la veig l'esquerra; jo sols veig dreta; y si veig esquerra, no es més que l'esquerra de la dreta.* Per això jo, ab la meua taujaneria de Bon Jan, no ho acabo d'entendre, y sóc tossut pensant, no's farà, perque no deixo de saber per això, que una cosa es la veritat oficial y un altra la veritat veritat. Me sembla veure que són viventes rancunies y noves envejes, y me sembla evidentíssim, que no posant a Catalunya per damunt de la política de partit, tot serà endebades. Y després penso, sempre dintre de la meua mansa bona fe, que si posaven tots a Catalunya per davant de tot, tampoc se faria el partit republicà català. Se faria quelcòm més progressiu, car esdevindria la solidaritat nacionalista. Ell jo m'ho penso així. Per més que m'ha fet posar en roda, la carinyosa advertència que se m'ha feta, al dirme que sóc visionari. ¿Jo visionari? Ai, carat! mai m'ho hauria pensat. Jo'm tenia per enamorat de la realitat, y'm creia que'ls visionaris eren els qui totes les erraven.

Y ara estic dubtant... mes com jo no m'acabo de convencer del meu visionarisme, esperaré pacientment que'l temps m'aclareixi el dubte que, certament, m'amoina.

No's farà... Anava a firmar, y el meu visionarisme me té tant sugestionat, que m'ha fet escriure: no's farà.

BON JAN.

Crònica d'art

Exposició Anglada

He cregut sempre, ben sincerament, que l'escriure les impresions que's senten davant d'una bella obra d'art, es una feina que ni en poc ni en molt ha d'influir en el concepte que d'aquella obra ne tingui la gent. Els millors raonaments d'un crític no poden pas tòrcer sensacions de goig o de menyspreu que puguin haver-se rebut davant d'un quadre, d'una escultura o de qualsevol altra obra d'art. Com tampoc influiràn aquets judicis a n'el que haventlos llegit, els seus sentiments no estiguin afinats, ni el seu esperit educat pera rebre aquestes sensacions en les mateixes circumstàncies en que les rebé'l crític.

Lo que acabo de dir, potser mai com ara, ab motiu de l'exposició de l'Armen-gol Anglada, pera posarho en pràctica. Davant d'aquesta obra, immensament bella, y hermosament forta; davant de les obres d'aquest pintor, que'ns parlen en un llenguatge tant clar, que'ns comp-ten maravellosament les sensacions més pregones de la seva visió d'artista, la feina a fer d'aquell que més vulgui remarcar l'obra de l'Anglada es fer assaber que a can Parés hi han exposades aquets dies unes teles, potser les úniques teles que d'una manera més brillant ens han fet comprendre la missió de la pintura. En l'obra que'ns mostra actualment l'Anglada no hi poden haver intermediaris que'ns vulguin fer entendre o coses que ja hem vistes o altres que no hi són.

L'obra d'aquest artista es pera entendre's directament ab el poble. Y el nostre fervent desitg es el de que tothom vagi a can Parés aquets dies, pera rebre directament una de les sensacions més fortes d'art que's poden haver sentit a Barcelona. Lo que jo crec que pot fer la crítica d'aquesta ciutat, pera l'obra de l'Anglada es una cosa ben positiva: el fer comprendre que alguna d'aquestes obres han de restar aquí. Es una cosa ben curiosa la formació dels nostres museus. Per lo que's refereix a les obres d'art contemporani—comptant unes poques excepcions—està format per obres adquirides en les Exposicions generals d'art que aquí's tenien de celebrar cada dos anys, y que per diferents causes, no ha pogut ésser així y han hagut de celebrar-se en pllassos molt més llars. Aquestes exposicions, organitzades pel nostre Ajuntament, han sigut el motiu pera adquirir els quadros y les escultures que formen els nostres museus. Però fóra d'aquestes manifestacions, també se n'han celebrat d'altres a Barcelona individuals y colectives ont s'hi han mostrat obres ben remarcables y ab infinitat de drets pera figurar en els nostres museus. Perque es menester remarcar també que si un dels valors que pot tenir el nostre museu es el de posseir bons exemplars que'ns mostrin les tendències y els esforços d'artistes extrangers, cal que's tingui en compte també, que tindria un valor tant important com aquell, el fet de que en el nostre museu hi hagi un historial del nostre Art Català, desde'ls desgraciats intents dels artistes de la segona meitat del segle passat fins a les nostres tendències y generosos esforços de la gent jove catalana. Y no cal dir que en un lloc preferent han de figurarhi els quadros de l'Anglada, encara que no hagin estat exposades en cap exposició d'art organitzada per l'Ajuntament.

Y per tots els medis possibles ha de ferse entendre a tothom que quan un català, un compatriota nostre produeix obres del valor de les exposades, y que

EL MEU AMOR

Com més els homes senten amor pel poble llur, més intens es l'afany que'ls mou, pera que l'esperit col·lectiu posseeixi les qualitats que determinen vera civilitat y positiu desenrotlló a la vida nacional. Per xò cal esmentar defectes y retreure totes les desviacions que impedeixen que l'ésser nacional se manifesti integralment com cooperador de la civilitat mundial.

Al nostre poble, hi han, certament, defectes, mes, per xò, me l'estimo intensament perque es el meu poble. Si en tingués més, també me l'estimaria de la mateixa manera. Aquesta estimació, però, no es amor de consentit, que es estimació d'home fort disposat a combatre els defectes, a dirlos, a ferlos públics pera corregirlos y assolir un estat nacional de perfeccionament que ens fassi aptes pera la vida digna d'homes y de poble. A mí m'amoina que de fóra Catalunya ens els retreguin els nostres defectes, perque aqueixos retrets no són correctors, que són depri-ments y tocats de sentiments anorreadors. Mes me plau forsa que ens els dignem nosaltres ab nosaltres; el repte, així, inclou paternal dolcesa y enforteix la voluntat pera la correcció. Fins hi trobo un gran pler en descobrir imperfeccions, perque cada descobriment d'un defecte es una acció de redempció. Aquest amor per Catalunya no encega, fà, pel contrari, que sia més fina la percepció, y que fins les minces imperfeccions no sien ignorades.

Jo soc dels qui pensen que els homes han de actuar sempre profitosament pera'l llur poble, y que sia aquest de la modalitat social que's vulga, hi hà el deure de dedicar totes les energies, tota la vida, al propi poble: si es un gran poble pera conservar-li la grandesa; si es un poble mancat d'influència en la vida mundial, pera convertirlo en un gran poble, en un poble que fassi sentir el seu actuar en la civilitat universal y en les lliberacions humanes.

Malgrat els greus defectes d'ara, jo crec en un bell demà pera la nostra Catalunya, car si es cert que les nostres generacions se troben mancades de consciència y de sentiment nacional, y

no regoneixen els deures humans que obliguen a tots els homes del mon, també es veritat que per entremitj de tanta decadència social, hi floreixen iniciatives renovadores y accions de dignificació que arribaràn a ésser extensament efectives en generacions futures, les quals prepararàn al nostre poble pera que compleixi el destí que li pertany en l'humanitat.

Els que no pensen en demà, ni per ells, ni per Catalunya, califiquen de visionaris als que pensen que's fà mala obra en retornar a la vella política el bell redressament que ha realitzat el nostre poble. Y ens diuen visionaris y ells s'anomenen pràctics; mes a abandona, a n'els pràctics el fracàs no'ls abandona, y a nosaltres, als visionaris, els fets mostren que no s'ha errada ni una de les nostres profecies. El nostre poble, plè de bona fè, se cregué un instant que s'havia lliberat dels maleits farsants de la vida pública, y realitzà ferma acció de salut y la segueix fent, pensant sempre que obra bé, y té raó, car se sent segur de que a la fi la farsa nova s'estimarà ab gest y resultats forsa més tràgics, que'ls que'ns mostra la ridícula caiguda de l'antic caciquisme y de la rancia política professional.

Es a dir, que cal regoneixer un gran sentit en el nostre poble; cal afirmar, però, que a l'ensem que es mogut per tan bell sentit, es desviat per greus defectes, que cal exposar ab tota la claretat.

Es avar el nostre poble? No. Es generós? Tampoc. Avar no ho es, car a Catalunya els diners se gasten; generós tampoc ho es, perque si es cert que'ls diners se gasten, se gasten sols en profit propi. Ja està bé, que l'home no sia estret en procurar-se bona vida; més, al ensem, cal que l'home senti la necessitat d'acudir ab els seus cabals a remeiar les deficiències colectives. Avara no ho es la riquesa catalana; es egoista, per manca de sentiment col·lectiu. S'ha fet una falsa llegenda de la miseria dels nostres rics, y no s'ha parat conte, en que no sols els rics no són generosos, que tampoc ho són els que els acusen,

els quals no'n donen pas proves de generositat, o sia, en aquest cas, de sentiment col·lectiu, de solidaritat nacional. Si's tracta pel motiu que sia de promoure una acció col·lectiva, de modalitat educadora, ennoblidora, esperitual, diguemho així, els rics se retrauen, responen que estan cansats de donar diners, y no's llisten al compliment del deure que imposen la civilitat, la ciutadania, y més encara la dignitat humana. Y com que això passa, surten elements literaris, artístics y politics, y apostrofen en les intimes converses, la conducta poc generosa dels rics; mes demaneulos a n'ells, a n'els apostrofadors, no riquesa, acció, cooperació generoses, que es lo que ells posseeixen, y malgrat que sia pera fi social o patriòtic, mancat per tant de tot objectiu industrial, vos trobaréu que's comporten com els rics, car no s'ofereixen ab generositat y afirmen que es immoral contribuir generosament a les grans commemoracions o exaltacions de l'esperitualitat nacional. Sembla, talment, que's dolguin de lo poc despresos que són els rics, sols perque ells, el crítics, no poden donar pler a la llur falta de generositat.

Y bé, jo crec que tant peca el ric que no's sent inclinat a oferir cabals pera objectius col·lectius, com el que refusa cansonerament la seva cooperació personal. Això vol significar, que aqueix egoisme es un mal actual y fins pretèrit, del nostre poble, de tot el nostre poble y no pas d'un sol estament. Despendres de cinc cèntims pera altres se fà ab pena y dolor; ara llessar cent duros pera satisfer ridícoles concupiscències, se llessen sense ni pensarshi. Així són, ara, a la nostra Catalunya. Així són y jo ho afirmo y ho sostinc. En due una llarga experiència, y sempre he vist en tothom una manca de generositat esglaiadora. Tot el renaixement nostre n'es una prova. Cap més poble ha realitzada la seva renaixença ab menos medis pecuniaris que'l nostre: havem renascut envoltats de miseria. No es rica, com altres pobles Catalunya, però tampoc es tan pobre que hagi de consentir-se que tota iniciativa se perdi per falta de diners y de generositat. Els rics y els que no són rics, regatejen y no donen una malla, ni generositat, a la

poden influir d'una manera ben directa en el bon gust de la totalitat de la gent, y en el concepte que han de tenir d'una bella obra d'art, cal fer quelcòm més que dir a grans veus que'ls quadros de l'Anglada estan bé de llum y d'ambient....

..

Una notícia que està íntimament lligada ab lo que he dit més amunt. En Samarra, el jove pintor que ha fet una exposició a Lleida, ha obtingut un acompanyament triomf. Y l'Ajuntament d'aquella població, pera solemnizar l'èxit de l'exposició y el que un seu fill hagi sobresortit tant brillantment ha adquirit dos dels quadros exposats. Varies societats de Lleida ornaràn les seves sales ab quadros comprats a n'el jove pintor. Heus aquí un cas ben falagut y que demostra l'interès que poblacions catalanes senten per les coses d'art.

A Terrassa, el conegut pintor Viver, en una exposició de les seves obres, interessà a tothom ab la seva tasca de distingit pintor. Tot això son noves que mostren ben clarament que per tot Catalunya hi ha desitjos d'interessarse per les coses belles, y que es precis que'ls iniciats s'encarreguin d'anar donant forma a n'aquestes generoses manifestacions.

A. y F.

Al "Papitu"

ENSOPEGADA

El nostre simpàtic confrare ha pegat una grotesca ensopegada al topar ab un solt insertat en el darrer número de CATALUNYA. Deiem nosaltres en un petit solt de nostra Crònica Social: «El ministre Hubert proposa la fórmula: set hores de dormir, vuit de repòs y nou de treball, contra la ja tradicional fórmula anglesa dels quatre vuits»; y l'entremaliat *Papitu*, diu tot replicant en sa secció de «Belliscades», «Els tres vuits, estimada Catalunya, els tres vuits; es a dir, tres per vuit vintiquatre»; a lo que nosaltres, sens negar aquesta regla de multiplicació que ab gust veiem ja sab nostre *Papitu*, li repliquem: els quatre vuits, els quatre vuits.

Realment, al referirnos a «la ja tradicional fórmula anglesa dels quatre vuits», teniem present aquell lema dels obrers de les Trade's Unions, que diu textualment:

Eight hours to work, eight hours to play, Eight hours to sleep, eight shillings a day.

O sia, vuit hores de treball, vuit de descans, vuit de dormir y vuit shillings al dia, per lo tant ja veu el *Papitu* que aquets quatre vuits no perteneixen pas als vuits y nous y cartes que no lliguen com graciosament ell afirma.

Papitu ha ensopegat y en sa ridícula posició li ha semblat veure que'ls altres relliscaven. No ho extranyem; el *Papitu* pot saber de llegir y fins de multiplicar, però saber anglès y rudiments de sociologia, això ja fóra massa; en aquest cas *Papitu* no seria una criatura graciosa y entremaliada, sinó un fenòmen. No pot demanarse tant a sa *tierna infancia*; no li escauria un posat seriós de set ciències; perdria tota sa gràcia. De totes maneres davant d'aquesta ensopegada y a fi de conservar a la viva criatura, no estaria de més que se li posés pollera y gorra de cop, perque si no un dia pendrà mal.

Crònica internacional

Revista de periòdics

LA SOLUCIÓ DEL CONFLICTE ORIENTAL

Tal com hem vingut augurant fentnos ressò de les manifestacions de la part de la gran premsa estrangera que més acreditada té la seva seriositat, la qüestió oriental ha sigut solucionada per les vies tortuosas y acadèmiques de la diplomacia. Segons frase d'un correspon-sal, la tempesta ha passat sense des-

causa de Catalunya; mes el primers se gasten forsa cabals y els no ries acció y diners, en superfluitats, en lo innecesari, en els baixos plers de la concupiscència, y, fins, en lo intensament immoral. Això vol dir que són poc civilsats y poc refinats com a homes y com a individus de la societat, car al triar entre dos plaers, entre el plaer del bé y del perfeccionament nacionals, y els goigs immorals personalissims troben, encara, més esquisits aquets darrers, els plauen més. No són generosos perque la sensibilitat llur es basta y grollera, y sols sent gaubansa en el goig individualissim, y no'n sent en el goig colectiu. Parlen de Catalunya y no són catalans, ni casi homes; parlen de Catalunya y ho fan d'esma, car no's senten gens ni mica inclinats a ésser generosos y molt menys al sacrifici, per petit que sia. Y jo no'm queixo de que defugin el sacrifici, que no eal exigir tant; jo'm queixo, sols, perque no són generosos. Uns y altres: ries y no ries. Es un defecte nacional.

Els catalans tenen fama d'estimar intensament a Catalunya, als homes que honoren a la nostra Catalunya y a les coses de Catalunya. Y es cert. Passa, però, un fet com paradoxal. En lo extern, en lo que'm podríem dir crosta de la vida catalana, a cada pas s'hi manifesten actes, determinis y entusiasmes, que mostren indiferència, y, a voltes, aversió a tot lo català. Y no obstant, es el fons de la seva vida, lo fonamental del seu esperit, catalaníssim. Mes la paradoxa existeix. Aqueix individu catalaníssim, catalaníssim malgrat ell, forsa vegades, compra mercaderies catalanes, si, enganyantlo, li diuen que són angleses, y això ho fa, el mateix home que quan ven també diu que es estranger el gènere ab que comercia; aquell altre que per res del mon rene- garia del seu ésser de català, que la seva llar està montada a la catalana y que a n'el sí de la familia no's pot passar dels excelents usos de la familia catalana, deixa de banda la llengua nostra y exigeix que'ls seus fills ne parlin d'altra, y, fins, tot volent fermament que no's desviïn les costums de familia catalanes, consent que fóra de casa li eduquin els

fills a istil exòtic; n'hi han d'altres que's desfan en elogis de l'art nostre, de la literatura nostra, del teatre nostre, mes o coneixen poc, o no coneixen gens, la producció del geni català, no han pensat mai en protegir lo que alaven, y saben gastarse diners afavorint l'art, la literatura y el teatre d'altres pobles. Mireu la gentada catalana com s'entusiasma y segueix als que no són de Catalunya, y el poc cas que fa dels homes de casa nostra, encara que'ls de fora sien professionals y els de la nostra terra sincers. Els darrers anys ho proben. Castelar, Salmerón, Lerroux, han sigut popularissims a Catalunya; en Pí y Margall no ho fou tant, ni de bon tros, y si ho fou més que altres catalans se deu, ben segur, a que residia a Madrid y a que usava de la llengua castellana en la vida pública. Vetaquí la paradoxa: es catalana, la gent de la nostra terra, ho es per tots quatre costats, y, ho es, fins a realisar actes heròics per Catalunya, mes això en cassos excepcionals, quan l'estímul arriba al fons de les entranyes y remou la bassa de les sangs; oh, llavors les sangs s'encenen y el català es fort y terrible; mes, fóra d'aqueixos cassos extrems, quan sols els estímuls actuen en lo més superficial de la vida, llavors el català, el català reacciona com si no'n fos, llavors apareix la paradoxa...

Poca generositat y poca catalanitat; tot això no essent avars, essent catalanissims. Parlemne. No n'hi ha prou, ab esmentar defectes, si bé, ja es bó exposarlos; cal además esbrinar les causes que'ls determinen y plantejar la correcció que cal usar pera que les noves generacions actuïn lliures de les defectuositats que malmenen a les generacions d'ara.

Malgrat sembli que'ls dos defectes assenyalats són inconexes y deguts a causes diferents, fixantshi bé ressurt tot seguit que són manifestacions variades d'un defecte únic: descatalanisació. Res hi fa que la catalanitat no s'hagi perduda si sols resta latent en lo que se'n pot dir nucli biològic de la personalitat; cal que'l nucli biològic de la nostra catalanitat se desenrotlli y s'espandeixi a la totalitat de la vida, pera que aqueixa a

tothora y pera totes les accions actui influenciada per la nostra modalitat catalana. Perque no passa així, hi ha manca de generositat, estimem poc lo propi y se'ns enmena el primer passa volant que pessigolleja la nostra vida de relació; y es tant latent la catalanitat nostra y tant donats som als sentimentalisme sensualista que fins ens fa mancamment l'instint de conservació, car inconscientment arriben a les més grosses abdicacions y als renunciaments més incomprendibles. Arrèu del mon la virilitat en el sosteniment dels drets naturals la considerem nosaltres, els catalans, qualitat admirable, y no'ns adonem que a la nostra terra considerem com a expressió de superioritat les humiliacions imposades a la nostra vida individual y colectiva. Hi ha en la personalitat nostra una barreja de bondat excessiva y de feblesa, o millor dit, d'inconstancia, que han ajudat a la descatalanisació y són obstacle al nostre renaixer. Som de bó, de bó, gent pacífica, tant que tot ho sacrificuem a la pau y a la tranquil·litat colectives. Y no obstant la llegenda ens fa violents y pertorbadors. Mes per circumstancies accidentals la nostra pacificitat està tocada de feblesa y es converteix en defecte lo que es, certament, una bella qualitat. Tot vé de l'inconsciencia en que'ns trobem. La personalitat nostra en certs moments se redressa, y es quan la catalanitat ha sofert violencia; tot seguit, però, tornem a l'inacció perque la personalitat nostra no es dirigida per una consciencia positiva de lo que som nosaltres mateixos y de lo que es la realitat política y social. Són catalans y no'n són: vetaquí el defecte mare. Ho són a n'el sí de la nostra vida; no'n són, però, en lo trascendent del ésser nostre. Y aqueix defecte el pateix tothom, fins la majoria dels homes representatius de la renaixença catalana. Vol dir tot això que, com tots els pobles, y potser més que altres pobles, tenim bona pasta biològica nacional, però que cal treballar ab afany y ab constancia pera reenmotllar la nostra vida pera que realisi el deure que li correspón a Catalunya y a l'humanitat.

Per això'm plau dirlos els nostres defectes. Es aquesta la major proba d'amor a la nostra Catalunya.

D. MARTÍ Y JULIÀ.

carregar, damunt del bosc de vint milions de baionetes que formen els exèrcits d'Alemanya y Austria-Hungria.

Que la ostensió feta per Alemanya de la seva fidelitat d'aliada envers Austria ha sigut la causa determinant de que's precipités ràpidament la solució del conflicte, es evident. L'acció de la cancelleria de Berlín sobre la de S. Petersburg va ésser definitiva pera aclarir la situació y reduir les proporcions del conflicte fentli perdre el seu caràcter europeu y circumscribintlo als límits estrictes d'una qüestió austro-servia. A Servia no li tocava altre remei que ajupirse y així ho ha fet com era de suposar.

L'impresió actual es que pera tractar de lo dels Balkans no's reunirà una conferencia internacional perque la modificació del tractat de Berlín que suposa l'anexió de Bosnia y Herzegovina, queda ja reconeguda pels canvis de notes duts a terme. Queden ara com a caliu deixat per la passada foguerada, l'actitut belicosa de Montenegro y la campanya violenta de la premsa russa en contra del ministre Isvolsky.

El primer d'aquests fets no té en realitat cap importància. Montenegro callarà ab molta més facilitat que Servia y sinó pitjor pera'l petit principat; no crec que les seves infules actuals arri-

bin a pendre un estat internacional com va lograrlo l'actitut de Servia.

La campanya de la premsa russa en contra del Ministre de Negocis Extranjeros rus, es indubtablement una equivocació crassíssima, filla de l'ofuscació produïda pel triomf teatral del pangermanisme. Sigui quina sigui la conducta seguida per M. Isvolsky en vista de la actitut d'Alemanya, es indubtable que, si ara dimitia obeint a la pressió de la premsa russa, agrandiria el triomf conseguit per la diplomacia alemana. Altrement l'Imperi alemany no té, respecte de M. Isvolsky, les mateixas pretensions que un dia va tenir respecte de M. Delcasse y que van determinar la seva caiguda. De manera que l'obra empresa pels periòdics russos en contra del Ministre de Negocis Extranjeros del seu país es més germanista que l'obra mateixa del govern alemany, y fins y tot de la premsa alemana. Ben clar ha dit la Gazeta d'Alemanya del Nort que l'Imperi germànic a l'adreçar-se al govern rus no perseguia altres mòvils que'l manteniment de la pau y la solució ràpida del conflicte.

L'únic punt que encara resta escapat, es el del regoneixement de l'independencia de Bulgaria; però les impresions del moment present reflexen la creensa de que ben aviat l'acte de reivindicació

de la propia sobirania realitat pel poble búlgar quedarà regonegut plenament.

Queda acabat el període agut que acaba d'atravesar la qüestió balkànica; però les cancelleries no's poden vantar d'haverhi posat punt. Lo que hi han posat no es més que un interrogant.

E. X.

Notes sportives

Primavera ha entrat y ab ella el moviment sportiu de nostra Barcelona se'n ressent.

Arrèu se parla de festes sportives, concursos de Lavon-tennis, vetllada sportiva al Frontó Comptal, concursos de natació, concurs hípic, cursa de «voiturettes», proves velocipèdiques, «Railly paper»...

Pera'l día de Pasqua, al matí, el Club de natació, està organisant una prova de velocitat ab un viratge de 250 m.

Les societats federades de Lavon-tennis anuncien també el concurs anyal d'aquest joc aristocràtic.

El Centre Excursionista de Catalunya, preocupant de tot lo que siga un bé pera'l gènere humà, està organisant un festival sportiu, segurament al Frontó Comptal.

Es digna de lloansa l'iniciativa del benemèrit Centre y seria molt encoratjador veure que tingués, ben prompte, incitadors. Se

parla d'assalts de boxa anglesa, esgrima, salts, jiu-jitsu, pilota basca, lluita greco-romana, assalt de bostó, etc., etc.

Ja tindrem al corrent a nostres llegidors de lo que's vagi acordant respecte aquest festival.

No perque s'hagi acabat el concurs de «foot-ball» els Clubs deixen de veures forsa animats. El diumenge donava bo de veure els camps, dones a tots s'hi va jugar.

Les curses que tinguèren lloc al Park de sports, el passat diumenge, foren veritablement interessants. Els nombrosos punts del programa se realisaren sense conseqüències, essent un ver èxit cada un. La cursa de mitj fons, ab entrenadors («motos» de 20 HP.) foren de gran interès y emocionants, dones se portà en promitj un fren de 70 kms. per hora.

Les deficiències d'organició, propies d'una inauguració, no existiren en la segona cursa, no trobant res a dir si no es en lloansa de l'empresa.

Els preus, encara que cars, els mantenen, però creiem, que prompte's convenceràn que'ls tenen de baixar, si volen fer plens, com les últimes curses de l'antic Velòdrom de les Arenes. Es un consell d'amic que'ls hi dona ben desinteresadament un ver aimant del sport, y a qui sabria molt greu una desfeta d'empresa del Park de Sports.

No seria gens estrany que ben prompte vegessim a Barcelona un Torneig de «foot-ball». Aquesta cosa, nova entre nosaltres, es molt practicada a Anglaterra, el bresol d'aquest interessant sport.

L'organizador d'aquest Torneig es el Centre Excursionista de Catalunya, que donat el seu nom y la seva serietat, creiem serà un fet lo que avui són sols «pour parler».

En les vinentes festes de Pasqua el «Club Montanyenc» farà un bon nombre de sortides. S'estàn organisant excursions a les Fonts del Llobregat, Montseny, St. Llorens del Munt, Tarragona, Mare de Deu del Mont, etc. etc.

Està de retorn a Barcelona el Comitè de la cursa de «voiturettes» que va anar a Madrid pera gestionar una pila de detalls pera'l major èxit de la mateixa. Sembla que'l rei don Alfons té'l propòsit d'assistir a la cursa.

UBICUO.

Comissió Executiva pera la llibertat dels presos y exilats

Parlant ab franquesa, no creiem que la campanya empresa per aqueixa valenta y decidida Comissió, tingués l'èxit magnífic que ha coronat sa patriòtica y humanitaria obra, tant aviat, si bé la fe que tenim en el poble de Catalunya, ens feia esperar tart o d'hora una victoriosa resolució. Y aquesta fe es per demés justificada car de totes les encontrades de Catalunya, anava rebent diariament aquesa Comissió, adhesions encoratjadores, que contrastaven ab l'atuitment, menyspreu y indiferència dels que tenfen el deure d'ajudarla y fins de fer innecessari que aquesta hagués d'actuar, car solzament per l'incomprensible conducta dels representants parlamentaris catalans, ha calgut que s'aixequés el poble y emprengués ell la tasca que'ls diputats tenfen obligació de fer.

Molts projectes tenia la Comissió, fets públics per la premsa diària, molts dels quals ha fet innecessaris la concessió de la desitjada amnistia.

La capta projectada per diumenge vinent's ha sospès, emperò's farà un gran festival.

No's disoldrà encara la Comissió fins que estigui concedida l'amnistia. Té aquella en projecte celebrar una gran festa pera quan els presos tinguin la llibertat y els exilats hagin pogut retornar a la Patria, dedicada a n'ells.

Ab molt bon acort acordà enviar un telegrama a n'En Maura fentli avinent el desitg de la Comissió de que l'amnistia es fes extensiva als perseguits per qüestions socials.

L'enhorabona coral als presos y exilats y la nostra felicitació a la Comissió.

F.

Cicle de Conferències CATALUNYA - CIUTAT

I

El nexa de la nacionalitat

per MARTÍ ROGER, de Palamós

Llegida a la Associació Nacionalista Catalana la nit del 26 d'Octubre de 1908

Continuació

Es tanta la forsa que dóna a una societat, l'unitat de creencies religioses, que en ella sola s'han fonamentat molts estats compostos d'elements heterogenis, fins al punt de ferlos semblar una nació ben característica, com ha passat ab molts estats mahometans. La monarquia espanyola formada pels Reis Catòlics estava mancada d'unitat de rassa, de llengua, de legislació, d'organització política, judicial y administrativa, d'usos y costums, fins sense unitat territorial ans de la conquesta de Portugal y després de la separació d'aquest regne: però tenia veritable unitat religiosa després de l'expulsió dels jueus y dels morescos, molt ben vistes de tot el poble l'una y l'altra: y aquesta sola unitat fou de tanta forsa, que els pobles espanyols en llur despertar, al combatre la monarquia absoluta y patrimonial, se consideraren formant part d'un sol tot, y no discutiren l'unitat política creada precisament per la monarquia bo y combatent l'unitat religiosa que fou l'ànima d'aquella.

He fet aquesta digressió pera fer veure l'importància que ha tingut la comunitat de creencies, que per altra part ab el caràcter universal de la religió en els temps moderns, tan contrari al exclusivista del que tenia en els temps antics, no pot constituir un signe característic d'una nació, agrupament que està molt lluny de ser universal, y en cambi són moltes les nacions que se caracterisen per la diversitat religiosa.

L'unitat de cultura es de veritable importància, encara que no tanta com la que li donen entre altres Ahrens (1) y Santamaría: perque un poble que té una literatura propia, un art propi, una investigació científica ab caràcter determinat, es dir, una intel·lectualitat característica per ses manifestacions, forma verament un tot nacional; però no es element indispensable, com se comprèn bé si's té en compte que la cultura se pot imposar a altres pobles que, encara que inferiors en aquest punt, són superiors en altres conceptes. Quants y quants pobles vensuts y subjugats han imposat llur cultura als vencedors! És que aquets, per inanca de cultura propia, són incapaces de ser una nacionalitat? Y baix un altra punt de vista ¿no imposa encara avui Fransa, mes ben dit, París, la seva cultura a molts y molts pobles que tenen entre ells veritables diferencies nacionals?

Dintre de l'unitat de cultura pot venir compresa l'unitat jurídica, però com el dret no es solzament una manifestació de la consciència dels juristes y dels legisladors, sinó de tot el poble, se l'ha de considerar diferenta de l'unitat artística y literaria. El dret es viscut per tot el poble y tot ell intervé en sa realització, mentres que la part del poble en art y literatura es més passiva, malgrat fassi manifestar lo contrari l'existència de la música y de la literatura popular.

El dret es com l'idioma, un producte més o menys expontani del poble: si les manifestacions jurídiques estan mancades d'unitat, es que també n'està mancat el poble y no existeix com a tal ni menys com a nació. No exclueix aquesta unitat certa varietat manifestada per la diversificació de costums locals, com l'unitat d'idioma no exclueix les varietats dialectals.

Però lo mateix que al tractarse de les unitats de cultura y d'idioma, s'ha de remarcar que el fet de que dos pobles tinguin arrelats idèntics principis jurídics no vol dir que necessàriament formin part d'una sola nació, perque també se pot acceptar una legislació estrangera sense confondre's ab la nació que l'ha produïda, y també's poden desenrotllar idèntics o semblants principis jurídics en pobles molt diferents en altres conceptes. La llibertat de testar y la de contractació, si no ben complertes, molt amplies, són el fonament de la legislació catalana, com també ho són de la legislació dels pobles saxons. Un principi contrari ab més o menys atenuacions impera a Fransa, Castella y Suïssa, sobre tot en lo referent a les successions. Y no's dirà pas que siguin una mateixa nació pobles tant diversos.

Per més que al parlar de l'unitat de religió he indicat que convé tenirla en compte com a manifestació de comunitat de sentiments morals, cal precisar més la necessitat de que en una nació existeixi una certa comunitat de sentiments, que donguin per resultat una idèntica manera d'obrar.

Aquest element d'unitat es el que Le Bon (1) considera com a fonamental. «El caràcter d'un poble, diu, es el conjunt de sentiments que cada home aporta al neixer; conjunt variable segons el lloc, més o menys diferent dins de cada rassa y que determina sa especial manera de sentir y de reaccionar.» Parlant després de l'influència dels elements que componen les societats, diu: «la comunitat d'idioma es en el fons poca cosa: lo que importa es la comunitat de sentiments que fa que tots els individus pensin d'una manera poc diferenta sobre assumptes semblants y estan disposats a conduir-se d'una mateixa manera en cassos anàlegs.» Y pera afermar més la seva idea afegeix: «Es en aquesta comunitat de sentiments que resideix la forsa dels anglesos. Cada un al neixer aporta'l mateix sentit pràctic, el mateix respecte a l'orde establert, la mateixa forsa d'iniciativa, la mateixa habitud de governar-se sense amo, el mateix ideal del deure. La manca d'aquesta comunitat en les rasses dites llatines es la causa principal de llur decadència.»

Es molt convenient a l'investigar lo que constitueix el nexa d'una nacionalitat, tenir molt en compte'l punt de vista de Le Bon que's fixa en una unitat més interna que la que's desprèn de la cultura y l'idioma, de la religió y del dret. No hi ha més que recordar, pera convencernos, que individus y fins pobles de rasses ben diferentes parlen una mateixa llengua y professen una mateixa religió, y sobre tot fixar bé l'atenció en que així com les manifestacions jurídiques y de cultura poden imposarse caracterisant a pobles ben diferents, aquest conjunt de sentiments que influeixen sobre la voluntat fent que'ls individus d'una mateixa nació obrin d'una manera semblant en circumstancies anàlogues, fins perteneixent a diferenta religió, fins professant principis jurídics y polítics diversos, es tant propi del poble que ni's pot imposar ni's pot copiar.

Stuart Mill y Bagehot consideren també com a element característic d'una

nació certa unitat en la voluntat, però la manifesten d'una manera més extensa, per quant semblen referirse solzament a la part política. Diu Stuart Mill: (1) «existeix nacionalitat allà ont hi ha homes units per simpaties comuns que no existeixen fóra de l'agrupació que formen: simpaties que'ls inclinen a obrar d'acort ab més gust que ho farien ab altres y a desitjar viure baix el mateix govern ja enstituit per tots ja per una part d'elles». Y Bagehot diu: «una nació significa una reunió d'homes semblants, capassos a causa d'aquesta mateixa semblansa d'obrar de concert y que estan disposats en virtut de la mateixa semblansa a obeir les mateixes regles».

Malgrat ésser més antic penetra més en el fons de la qüestió, acostantse més al punt de vista de Le Bon, en Buchez (2) qui fonamenta la nacionalitat en l'identitat, en el voler manifestada no sols en el temps present sinó també en el curs de l'història. «Pera que's formi una nació, diu, cal que hi hagi identitat de voluntat y d'acció entre'ls homes que l'han de compondre: que les generacions se moguin seguint una mateixa direcció y ab un mateix esperit cap al fi de perfeccionament del que cada poble es obrer».

No's circunscriu Buchez a lo polític, sinó que l'unitat en l'acció ha d'ésser en tots els ordes de la vida, y precisa més que Le Bon el punt de vista històric. Cal que la nació tingui una història propia, ja que no altra cosa vol dir, «que les generacions se moguin seguint una mateixa direcció cap al fi de perfeccionament del que cada poble es obrer».

Són molts els autors que consideren indispensable que les nacions se caracterisin per una història propia, y realment es un element del que no està desprovista cap nació; fins aquelles de les que quasi's pot dir que no tenen història. Es veritat que tots els pobles no presenten en totes les èpoques de la seva vida els mateixos sentiments, igual manera d'obrar, ni professen sempre els mateixos principis jurídics y polítics, ni parlen el mateix idioma, però precisament perque varien, tenen història: lo que hi ha es que si la variació no es igual en tots els individus si produeixen diversitats, el nexa de la nacionalitat perd la forsa y pot arribar a ésser tant dèbil que arribi a desaparèixer. De aquesta manera moren les nacions: y de aquesta manera ajuntantse'ls elements semblants se'n formen de noves.

No s'ha d'entendre, dones, l'influència de l'història com a forsa del passat que vol substituir al present, sinó com a forsa que ha donat vida a n'el present. Y es una de les coses que cal remarcar, la poca variabilitat del caràcter, es dir d'aquell conjunt de sentiments de que'ns parla Le Bon, que produeix certa identitat en l'acció. Fins se pot veure la permanència del mateix caràcter en certs aspectes, en les tres edats de la vida de un poble: en la formació, en la plenitud y en la decadència. En mitj de les grans diferencies produïdes per l'història ¿no hi ha certa semblansa entre'ls quefes dels grecs en la guerra de Troia, els ciutadans del temps de Pericles, y els cortisans del Baix Imperi? ¿No tenen tots ells la mateixa afició a discutir, malgrat els resultats tant diferents que ha donat en cada una de les tres èpoques?

Aquesta poca variabilitat, no dic inmutabilitat del caràcter, ja que tal volta sigui l'element que més influencia tingui pera indicar l'existència d'un tot nacional. Perque en una nació pot haver variat l'idioma, el criteri jurídic, les manifestacions de cultura, però es més

difficil que variï'l criteri, y no dic impossible, perque en la variació del caràcter es allà ont se manifesten més les divergencies individuals que arriben a produir la desaparició del poble com a tot nacional.

Seguirà.

De re agraria

Els arbres fruiters en els camins

La plantació dels arbres fruiters en els camins y passeigs, té que mereixer la simpatia pública y hauria de ser posat en estudi pels Ajuntaments y Diputacions.

Ab les plantacions forestals que ara's fan, se mira d'obtenir que al ensemple que poca fusta retenguin la major quantitat d'influència solar. Al contrari de lo que passa ab els arbres fruiters, que després d'algun temps daràn, tots els anys, cullites més o menys abundants de fruites que poden ser aprofitades per la destilació o venudes als mercats consumidors. La gent rural, no ha de veure ab mals ulls la substitució dels arbres d'ombra pels fruiters, perque els primers, a la vegada que la humitat, les arrels furguen la terra y molesten els conreus veïns. Els fruiters, tant llurs arrels com llurs branques, no logren un desenrotllor exorbitant y per tal motiu, sos inconvenients com a arbres públics, queden aminorats.

Ademés, quina bella visió, quin encís més poètic no ha de tenir la interminable ratlla blanca de la carretera esguardada per arbres de fruit de tots colors, d'aromes de mil menes, enquadrant la via!

La nota pessimista que algú pot donar, hem de procurar combatre-la y refutar-la. Els que's sentin contraris als arbres fruiters dels camins, diràn: els caminants, els pobres, la mainada, etc., pendrà la fruita, sens donarli temps a madurar, y destrossaràn les branques y fullam.

¿Per ventura les vinyes, curulles d'apetitosos raïms, se veuen molestades pels que no'n són amos? Y a més, les proves fetes en petita escala en terres forasteres, ¿no són bona mostra dels inmillorables resultats obtinguts y de que la fruita que's perdria, de cultivarse els arbres fruiters, fóra relativament escassa?

Y també, perque no devèm dirho? ¿no fóra perdonable que'ls captaïres prenguessin la fruita que'ls fos necessaria? Al fi y al cap així se lograria que la propietat particular no's vegés tant molestada; ademés, donant permís sols als necessitats pera collir fruita, no tindria gran importància la que per aquest concepte's perdria.

La generalitat de nostres carreteres adoleixen d'un mal capital, de tothom reconegut: el tenirles molt descuidades. Si la plantació d'arbres fruiters fos adoptada, necessariament també s'hauria d'augmentar el personal, puig ademés de l'entreteniment dels camins, s'hauria de cuidar dels arbres y de vigilarlos. Aquest augment de personal tindria de ferse, quan menys, a la època de la poda y quan la cullita.

Com es de veure, això importaria altres ventatjes, com fora la d'estar els camins més ben guardats. A Fransa, s'ha seguit l'exemple d'altres països en lo de poblar la carretera de fruiters. El país en que aquesta practica es seguida, es Alemanya. La Sajonia, Wuttemberg, el gran ducat de Luxemburg y Baviera, tenen ses carreteres cobertes aixís. A Suïssa també's ve generalisant el sistema, y com els resultats obtinguts fins

(1) Ahrens.—Curso de Derecho Natural (traducció espanyola).

(1) Le Bon.—L'homme et les sociétés (tomo segon).

(1) Stuart Mill.—El gobierno representativo. (Traducció castellana).

(2) Buchez.—Traité de science politique et social.

ara han sigut molt satisfactoris, es de creure que cada dia pendrà més increment.

Però no deixen de presentarse algunes dificultats pera posarlo en pràctica. La primera es la d'encertar les espècies y fins les varietats més adaptables al terreny y al clima.

Per lo general els naturals d'un país coneixen de sobra les plantes, siguin les que siguin, que millor hi viuen y prosperen. A la seva experiència se tindrà, de moment, de pendre consell. També s'haurà d'estimar sa opinió en lo que fa referència a les malalties, paràsits a que estan afectes y a les condicions de producció. En general deurà darse preferència a les menes de més vigor y de brancatge y fullam abundants, y que més aguantin els frets y calors vigorosos. Les terres seques, pedregoses y riques en calissa, si no són perjudicades per les glassades de primavera, podràn ser destinades a atmetllers. Els cirerers poden guardarse pels terrenys secs, de clima càlid; les moreres y olivees en llocs apropiats, seràn també degudament aprofitades, en les regions montanyoses; en terres sense calissa, com són les formacions granítiques, els castanyers seràn de gran recurs. La noguera ja es més exigenta, puig a més del clima suau, vol terres de molta substància y fondes, però en quan a exigències, les pereres y pomeres, que reclamen terrenys fondos, frescals y de molt bona qualitat.

En nostres climes podrà també ser aprofitada la figuera y'l garrofer. Aquest últim, sobretot en carreteres veïnes al mar, a ont les alenades dels aires del Mediterrà són el mellor estimul a son desenrotlló.

La cullita de la fruita podrà ferse ab el personal mateix que cuida les carreteres, però entenem que lo més pràctic fora posar al encant, la fruita d'una secció determinada, ab la obligació de cuidar-se de cullirla a qui li fós adjudicada.

Aquest sistema podrà combinar-se ab una ensenyansa experimental d'acimatació de noves espècies y varietats, quina utilitat fóra, en alguns cassos, indubtable, puig sense esforços y sense sacrificis veurien els pagesos, quines eren les qualitats y defectes dels arbres en experimentació.

Entenem que dant la deguda importància a aqueixes proves de nous cultius, s'obtinrien avensos, que en alguns cassos podrien facilitar el remei de crisis perque passen les comarques agrícoles, fent més fàcil la introducció de cultius més ramuneradors dels que venen practicantse en alguns païssos.

No's té d'oblidar que'l servei que tenen els Estats Units, montat per la introducció y estudi d'espècies y varietats de nous fruiters, ha contribuït y contribueix al fenomenal desenrotlló que allí hi ha prèls l'agricultura. Ab el procediment que senyalèm se podrà, en nostre país, obtenir en part les ventatjes del servei de la dita nació americana.

¿No són els païssos que tenim per més adelantats, els que han posat a la pràctica la idea de canviar les espècies arborescents de les carreteres per altres que donen fruits? Si en dits païssos el cambi ha donat resultats, cap raó hi ha perque no'ls dongui aquí. Y si a la vegada podèm fer que això's converteixi en ensenyansa viva per tot arreu, ¿per què no ferho?

Si l'ombra dels arbres guarda al caminant y l'alenta pera arribar al fi de son romiatge, també les ensenyanses poden darnos alè y força pera seguir els camins embrassats per rutinaries pràctiques que malmeten els conreus de l'agricultura endarrerida.

RAUL M. MIR.

Nota

Un diari *republicano* se va mofar d'En Pous y Pagès al tractar de son empenonament. *El Poble* el reptà: el diari *republicano* rectificà y *El Poble* en sent grat y perdona.

Això ens recorda un cas parió no desenrotllat d'igual manera. *La Tralla* ensopegà; al adonarsen, rectificà. *El Poble* no sols no la perdonà sinó que seguí sa campanya de firmes y protestes.

Ens congratulèm de que les circumstàncies hagin variat de tal manera en dos anys, que ja no sigui possible la continuació d'una protesta quan hi ha rectificació.

Adverteixis que *La Tralla* per aquell seguiment de protestes plegà; y que'l seu director sigui processat, estant a la presó cinc setmanes, eixintne ab fiança de 6.000 pessetes y essent avui exultat.

B.

Conferències

A. N. C.

Cicle Catalunya-Ciutat

El darrer dissabte, el distingit publicista de Mataró, En Santiago Vinardell, donà en la Associació Nacionalista Catalana la 17.ª conferència del cicle «Catalunya-Ciutat».

Després d'un brillant exordi, tot ell un cant de llatí enamorat de la blava mar matoronina, el disertant digué que volia aportar a n'aquest brillant cicle, la seva petita veritat nacionalista.

Y ab gran sinceritat y ab estil sobri y magnífic, parlà brillantment d'obrerisme.

Descrigué la vida misèrrima de l'obrer, de l'home-màquina y féu una crida a la joventut nacionalista a preocuparse de les qüestions del Treball, a viureles y a sentir-les. Lloà també l'orientació que comença a dibuixarse entre'l proletariat català envers del socialisme, als predicadors del qual els desitja la serenitat y rectitut necessaries pera seguir la seva tasca.

«Ens hem de desenganyar;—digué—el nostre nacionalisme no diu res als obrers conscients, y no parlo ja dels enlluernats pels mals pastors. No vindran a nosaltres, no hi poden venir a nosaltres. Hem d'esser nosaltres els qui anèm a n'ells, a demostrarlos que'ls nostres ideals no són incompatibles ab els seus, a ferlos veure que sols ab la resolució dels problemes nacionalistes, serà possible la realització d'aquest internacionalisme, aspiració y bandera del Proletariat universal.

Y el moment no pot ésser més oportú, pera aquest intercanvi d'ideals, avui que dintre el nacionalisme s'hi han ficat els ambiciosos que l'han dividit y convertit en política a l'espanyola ab les seves lluites y ab el seu capdillatge, avui que hem de recomensar la tasca anant com abans de poble en poble a predicar la puresa dels nostres ideals, avui es convenient senyalar a la nostra joventut aquestes qüestions de mundialitat, pera que per elles lluiti y se commogui».

Els alts y sincers conceptes d'En Vinardell, meresqueren una llarga ovació y moltes y entusiastes felicitacions de la nombrosa concurrència.

P.

Secció Oficial

Unió Catalanista

En virtut del contingut d'una correspondència de Ripoll insertada en *El Poble Català* dies enrera, en la que's parlava del ignorat destí del producte d'una subscripció oberta per la «Unió» ab el fi de construir un sepulcre destinat a guardar-hi les cendres dels Comtes de Barcelona (no les d'En Jofre, com diu l'autor del solt), la Junta Permanent ignorant l'existència d'aital subscripció y no havent trobat tampoc en l'arxiu de la Unió Catalanista ni en els llibres d'actes cap document ni acord que fés referència a aital subscripció, determinà obrir una informació pera posar en clar aquest assumpte, el resultat de la qual ha sigut el següent:

Primer: Que la Unió Catalanista desde la

seva fundació al dia de la data no ha iniciat cap subscripció al pedit objecte.

Segon: Que la subscripció a que's refereix el corresponçal d'*El Poble Català* a Ripoll fou iniciada anys enrera per l'antiga «Lliga de Catalunya», qual entitat obrí una *Llista d'adhesions* en la que s'hi apuntaren les quantitats que oferiren les dugues úniques persones que s'hi van adherir puig segons sembla l'idea de la «Lliga de Catalunya» s'abandonà al cap de poc temps d'haverla posat en pràctica.

Si'l senyor corresponçal d'*El Poble Català* desitja pera la seva satisfacció ferse càrreg personalment dels esmentats datos, la Junta Permanent els tindrà a la seva disposició.

Associació Catalana de Beneficència

La primera visita que rebé divendres passat el periodista senyor Pous y Pagès en la presó Model siguié del President d'aquesta Associació qui anà a oferirse en nom d'ella. Al cap de bona estona de conversa comparegueren els altres visitants.

Aquell mateix dia, divendres, comensà ja a encarregar-se l'Associació de tot lo que convingués al senyor Pous a qui s'enviaren els llibres oferts pel senyor A. López, editor de *La Campana* y *La Esquilla*; el menjar es envià al senyor Pous, per compte de l'Associació, pel cantiner Joan Collado.

Les repetides visites d'individus d'aquest Concell han comprovat que'l senyor Pous no té cap queixa.

L'Associació farà a mans del senyor Pous de tots els objectes que vulguin entregàrseli.

La setmana entrant se donarà compte de les últimes recaudacions y inversions.

Malgrat l'anunci de l'amnistia, cal pensar en la necessitat d'anar recullint pera més endavant.

NOVES

● El «Centre Catalanista de Girona y sa Comarca» ha convocat una Assamblea Magna, que se celebrarà en son hostatge social, el dia 12 del corrent, pera tractar de la fundació d'un organisme intercomarcal autonomista.

A l'acte hi estan invitades totes les entitats catalanistes.

● *Escola Catalana Mossèn Cinto*.—La conferència donada pel Secretari de l'Unió Catalanista, senyor Sansalvador, dijous passat, desenrotllant el tema *Patria*, siguié força interessant y educadora.

Demostrà ab claretat què era la Patria y

sa diferenciació de l'Estat, y valguentse de una eloqüència tant més remarcable quant tenia d'ésser capida per nens y nenes, evidencià la necessitat, el deure d'estimar a la Patria y de ferse digne d'ella instruintse, educantse y seguint una moralitat absoluta en tots els actes de la vida.

Després de llars y entusiastes aplaudiments el senyor Sansalvador escoltà qualques cantades del *Chor Infantil Mossèn Cinto* que, com de costum, termenaren ab *Els Segadors*.

El conferenciant, a son torn, fersa emocionat, remercià les cantades y digué als nens y nenes que «essent els llurs Mestres els qui'ls portaven a l'assoliment d'aquella instrucció, d'aquella educació y moralitat que havia esmentat, demanava pera ells un bon aplaudiment y un intens amor».

Els visques a Catalunya y als Mestres de l'Escola coronaren les paraules del senyor Sansalvador, despidit en mitj de picaments de mans d'infants, sincers y xardorosos, plens de sentiment dels cors verges.

Es tant agradós com remarcable que, en les actuals circumstàncies de general marasme, sigui solzament ont s'educa patriòticament, que se senten entusiasmades y que's canten ab dalit y s'aplaudeixen ab amor «Els Segadors».

● L'Ajuntament y les demés entitats importants del Vendrell organisen pera cooperar a l'Homenatge del Mestre Guimerà, entre altres festes, les següents:

Colocació d'una làpida a la casa pairal d'En Guimerà.

Donar son nom ilustre a un carrer d'aquesta població.

Funció teatral de gala en el teatre del Casino Circo.

Gran aplec a la platja de Sant Salvador ab ballades y festejos populars.

Pera aquets actes se convidarà a l'homenatjat.

● *L'Homenatge a n'en Guimerà a Manresa*.—Les entitats patriòtiques «Foment de la Sardana» «Orfeo Manresà» «Lliga Regional» «Centre Nacionalista» «Associació Obrera Catalanista» y «Centre Excursionista de la Comarca de Bajes» han iniciat l'idea d'aquest *Homenatge* delegant a la comissió formada pels entusiastes Srs. Joan Jaumandreu, Joaquín Parera, Andreu Pons, Josep Arola, Manuel Suerà y Agustí Coma.

Aquesta comissió ha comensat les seves tasques ab molt entusiasme y confia en l'acoblament d'importants elements pera realisar les seves iniciatives, en honor del eminent poeta català que Catalunya va a glorificar properament.

● Llibres rebuts.—*Brucanès*, aplec de poesies d'Emili Pascual y Amigó. Imprempta de «La Hormiga de Oro», 1908.

Imprempta F. Badia, Dr. Dou, 14. — Barcelona.

CATALUNYA

REVISTA SETMANAL ADHERIDA A LA UNIO CATALANISTA

Redacció y Administració:

RAMBLA DE LES FLORS, 30, Pral.-Barcelona

PREUS DE SUSCRIPCIÓ:

Un trimestre..... dugues ptes. ♦ Païssos de l'Unió Postal

Un any..... vuit » ♦ Un any..... deu ptes.

Número solt: DEU CENTIMS

Camisería F. Vehils y Vidal

Participa a sa clientela el haver rebut totes les novetats per estiu, en

COLLS, CORBATES y CAMISES

Especialitat en camises a mida

GRAN BARATURA DE PREUS

2, PORTAL DE L'ANGEL, 2

VALORS ESPANYOLS Y EXTRANJERS VENDA A PLASSOS AL PREU DE COTISACIÓ

Els compradors tenen dret a cobrar els cupons a mida de són venciment

Ordres de Borsa al contat y compra de cupons

Pera detalls a EL CRÉDITO GENERAL ESPAÑOL

FUNDAT EN 1889

CASP, 19.—BARCELONA

Especialitat en Camises a mida

Camiseria Boqueria
Corbateria núm. 32

== GRAN BARATURA DE PREUS ==

Catalunya Artística y Pintoresca

POSTALS PUBLICADES PER LA

Associació Protectora de la Ensenyansa Catalana

Ha sortit la sèrie TRETZE

Il·lums pera dues centes postals: 4 pessetes

De venda a totes les llibreries y en el local de la Entitat Baixada de Sta. Eulària, 3, pral.

IMPREMTA

F. BADIA

DR. DOU, 14 - BARCELONA

: Impresos
pera el comerç

Llibres ■ Revistes ■ Periòdics

Publicacions que's
troven a la vendaDeliberacions de les Assamblees de
Manresa, Reus y Barcelona.ACORDS DE LES
ASSAMBLEESDe Manresa : De Reus : De Balaguer
De Olot : De Girona : De Tarrassa
De Barcelona

a 0'10 pessetes exemplar

Escola Nacional Catalana

dirigida per

En Jaume Arqué y Clapés

Baixada Sta. Eulària, 3, principal * Barcelona

Gran Magatzem de Calsat d'En Joan Forns

Calsats de totes menes

PREUS ECONÒMICS

Bisbe, 2 bis - BARCELONA

SASTRERIA

LA ESFINGE

— DE —

Llaveria y Guardiola

Trajes exclusivament a mida
Gran assortiten robes
de alta novetat
per la present
temporada

ECONOMIA Y BON GUST

Trafalgar núm. 1

Junt a la Plassa d'Urquinaona
Enfront a la parada dels tramvies
de Sant Andreu

BARCELONA

SABATERIA

— DE —

Josep
Mallart

CALSAT COSIT A MÀ

De 10'50 ptes. a 25

Especialitat en la
mida y models.

Baixada de la Presó, 12

J. Casals

Peipoch

PINTOR

Decoració d'Habitacions,
Fatxadres, Mobles, Rètols y
tota classe de treballs artístics

Concell de Cent, 350

(entre Cluria y Bruch)

Grans Magatzems de Camiseria, Corbateria y Genres de Punt

D'EN

Josep Rovira Gayrís

Boqueria, núms. 33 y 35 y Cegos, n.º 2

Es la casa més gran de Barcelona y la que ven més barato

CAMISES A MIDA DE TOTES CLASSES Y PREUS

THE RINNOGUE

ES EL MILLOR ESPECÍFIC DEL MON

CURA infaliblement en sis dies el DOLOR DE RONYONS, sia qualsevolga sa
causa. Remei poderós en el tractament de les malalties de la Bufeta y de l'
Uretra.

De venda en totes les farmacies y droguerías.

Señor inventor del «THE RINNOGUE»

Tengo el gusto de decir á usted que he tomado el THE RINNOGUE
y con una sola caja he curado radicalmente del dolor de riñones que he
padecido tanto tiempo, y así lo diré á cuantos sepa que lo sufren.Haga el uso que crea conveniente de la presente y cuente con el agra-
decimiento de su affma. S. S. MARIA MANONELLES. (Rubricado).

S/c., Mayor, 25, 2.º, Gracia.

[NOTA.—Els originals están en poder del inventor a disposició de les persones que vulguin veurels.
ALTRA.—El inventor prega a les persones que prenguin el THE RINNOGUE escriguin el resultat que
obtinguin.